Kennen & kunnen HFD 2

Kennen:
§1: Hoe verbeter je de inrichting van het stadscentrum?
§2: Hoe kan stedelijke vernieuwing de leefbaarheid van achterstandswijken verbeteren?
§3: Met welke maatregelen is de bereikbaarheid van stedelijke gebieden te verbeteren?
§4: Waardoor verandert het landelijk gebied?
§5: Hoe kun je bij een daling van het aantal inwoners de leefbaarheid verbeteren?
Begrippenlijst hfd 2.
Aantekeningen

Kunnen:
- Kenmerken van gebieden beschrijven en verklaren
- Verschijnselen in gebieden beschrijven
- Gebieden vergelijken
- Verbanden leggen tussen verschijnselen in gebieden
- Werken met verschillende soorten statistieken

Maken §4:
VWO: 1,2,3,7,8,9,11,13

Beroepssectoren:

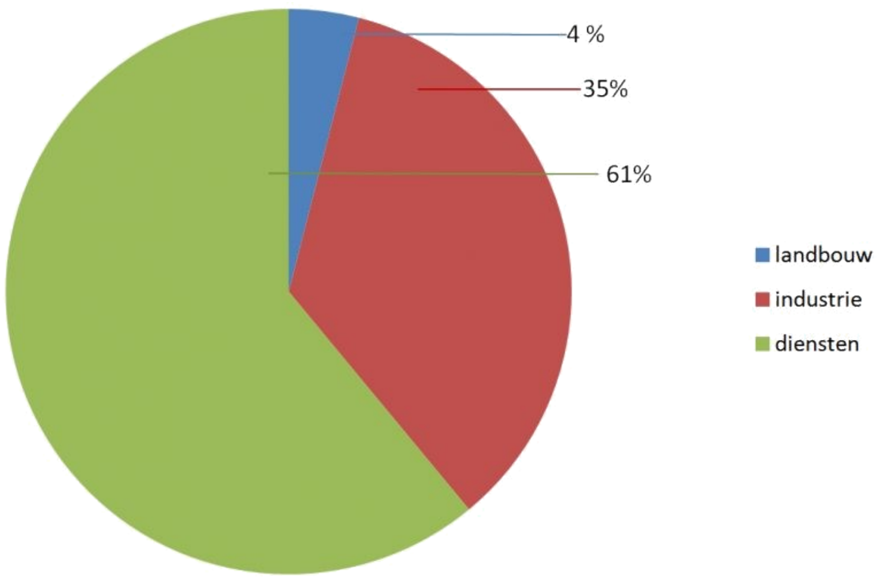

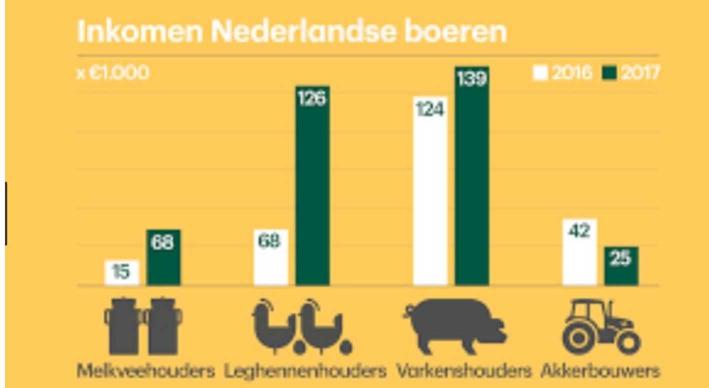

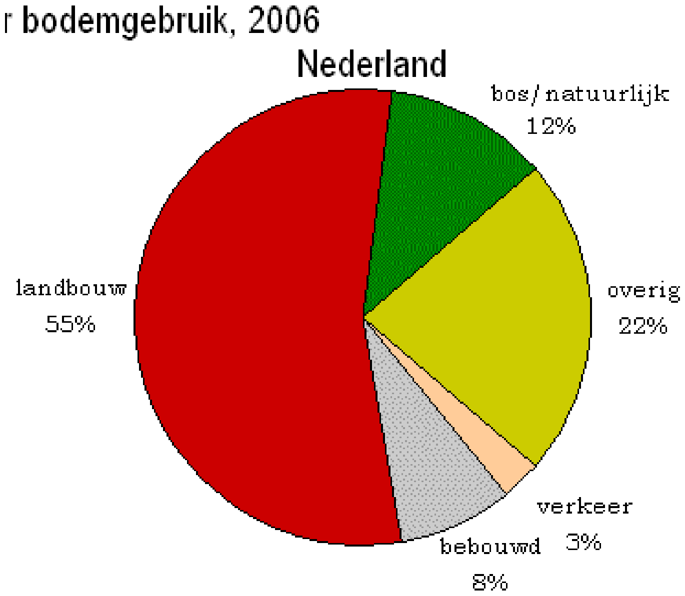

sector		bedrijfstak
primaire sector	a	landbouw, jacht en bosbouw
	b	visserij
	c	delfstofwinning
secundaire sector	d	industrie
	e	gas, elektra, water
	f	bouwnijverheid
tertiaire sector	g	reparatie, handel (o.a. winkels)
	h	horeca
	i	vervoer, opslag en communicatie
	j	financiële instellingen
	k	verhuur, handel in onroerend goed en zakelijke dienstverlening
	l	bestuur, overheid, sociale verzekeringen
	m	onderwijs
	n	gezondheids- en welzijnszorg
	o	milieu, cultuur, recreatie, overig

De 4 vormen van landbouw:

Hoofdvragen:

- Wat is schaalvergroting?
- Wat is specialisatie?
- Waarom leidt schaalvergroting tot specialisatie?
- Waarom leidt mechanisatie tot schaalvergroting?
- Welke gevolgen hebben schaalvergroting en specialisatie voor het ingerichte landsc

mechanisatie/specialisatie in de landbouw.
http://vimeo.com/73234721

Schaalvergroting…

- Schaalvergroting =vergroting van de omvang van de productiecapaciteit
- Leidt tot schaalvoordelen
  - kostenvoordelen
  - specialisatie
  - meer innovatie (onderzoeksmogelijkheden om het product te kunnen verbeteren en om nieuwe producten te kunnen ontwikkelen)

- In 2007 telde Nederland 77.000 landbouwbedrijven
  - = 1/3 minder dan in 1995
- Gemiddelde bedrijfsgrootte nam toe van 17 ha naar 25 ha
- Wat gebeurde in die periode met de oppervlakte cultuurgrond?

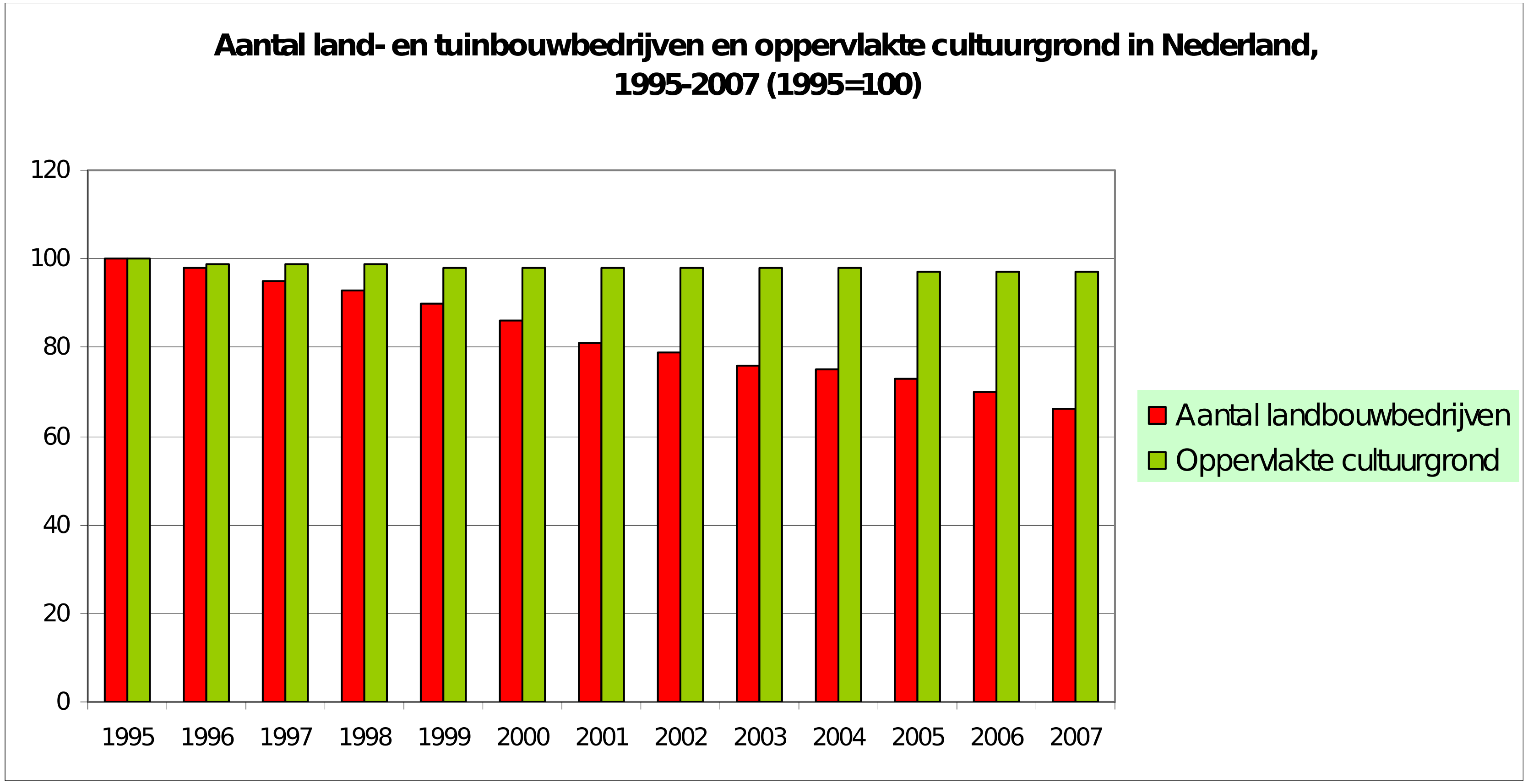

Specialisatie

- Specialisatie = het verkleinen van verschillende soorten landbouwgewassen dat wordt verbouwd.

(bijvoorbeeld een boer die alleen nog maar graan en aardappelen gaat verbouwen)

Een verband tussen schaalvergroting en mechanisatie

- De technologische ontwikkeling ging samen met
  - automatisering
  - landbouwmechanisatie

 sterke vermindering van de agrarische beroepsbevolking

 schaalvergroting in de landbouw

Minder boeren, meer hectares

Door schaalvergroting:

- daling van het aantal landbouwbedrijven (minder boeren)
- toename van de bedrijfsomvang
  - in oppervlakte
  - in aantal dieren

Gevolgen van schaalvergroting en specialisatie

- Schaalvergroting en nadruk op INTENSIVERING leidt tot
  - meer behoefte aan grotere kavels behoefte aan ruilverkaveling
  - meer gebruik kunstmest en bestrijdingsmiddelen,
  - GEN-tech afhankelijkheid van grote MNO’s zoals Bayern (Monsanto)

- Gevolgen:
  - Vermindering ecologische functie (dierenwelzijn)
  - Ontstaan van grotere agrarische akkers
  - Grotere stallen (varkensflats), voersilo's, werktuigenopslag, enz. kans op ziektes
  - Vermesting, verzuring en landdegradatie

GEN-tech

- Genetisch gemodificeerd voedsel heeft voor- en nadelen.
- Voor: meer opbrengst met minder bestrijdingsmiddelen.
- Tegen: afhankelijkheid van grote MNO’s omdat ze ‘voedselgewassen’ patenteren.
- Angst voor ‘te v nschap op dit gebied.

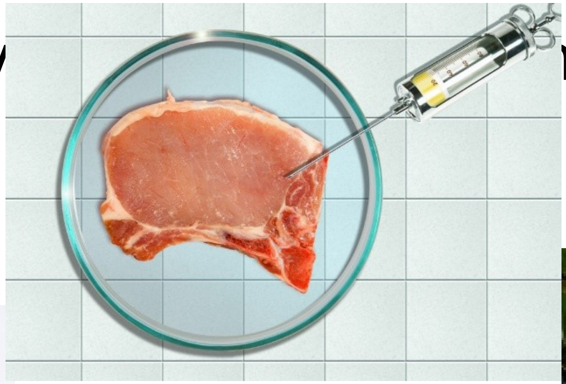

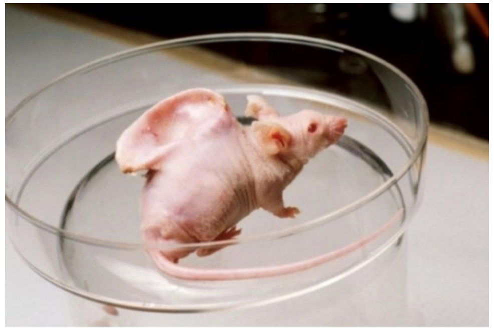

America's Two-Headed Pig*

Treating Nutritional Deficiencies and Disease in a Genetically Modified, Antibiotic Resistant and Pesticide Dependent World

*book by Leah Dunham, www.americastwoheadedpig.com, 2013

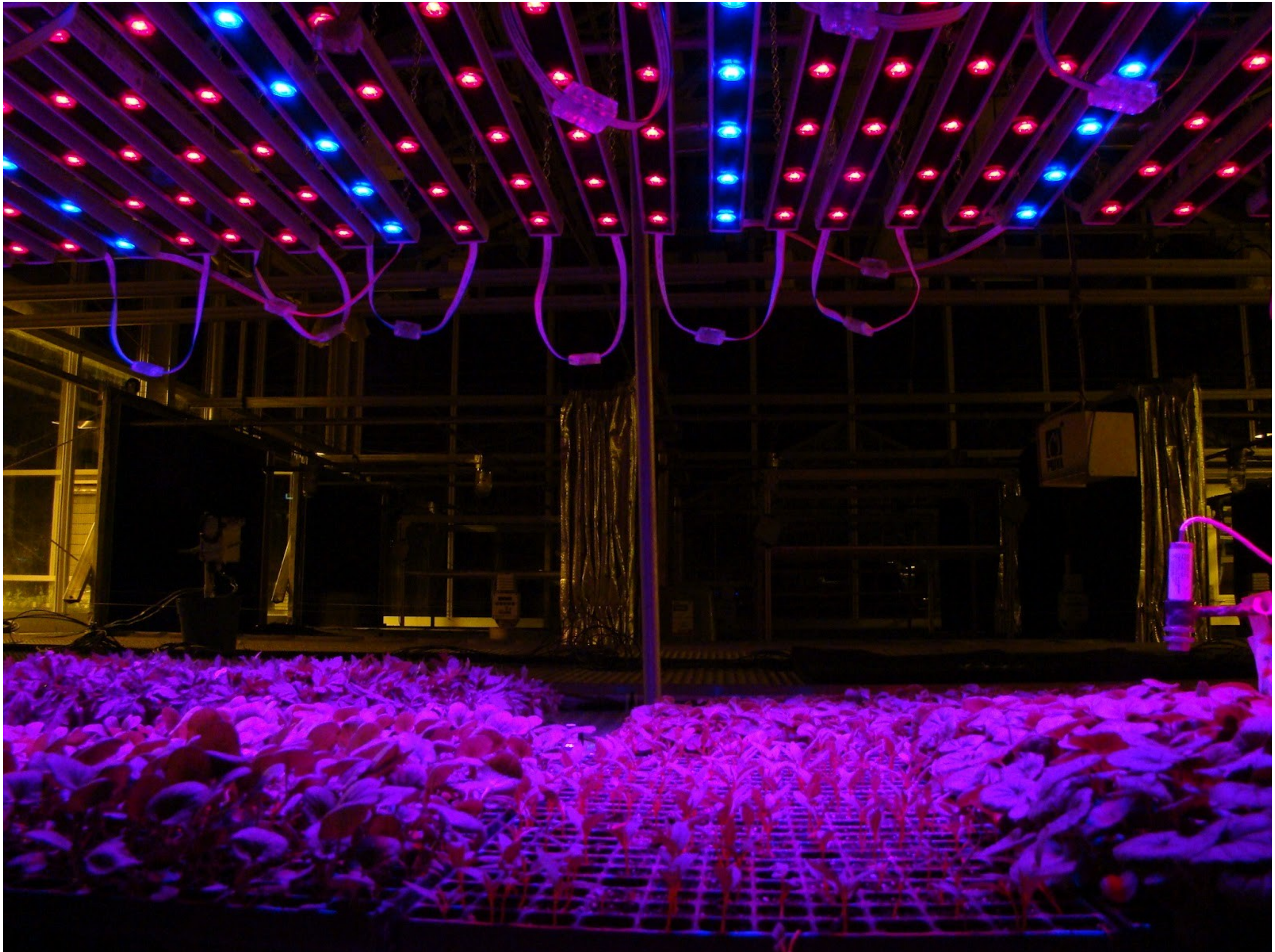

Grotere bedrijven, minder mensen aan het werk

- Nu 20% minder agrarische arbeidskrachten dan in 1995
- Daling sterkst in de tuinbouw
- Toename oppervlakte tuinbouw met bijna 60%
- → dus minder arbeidsintensief

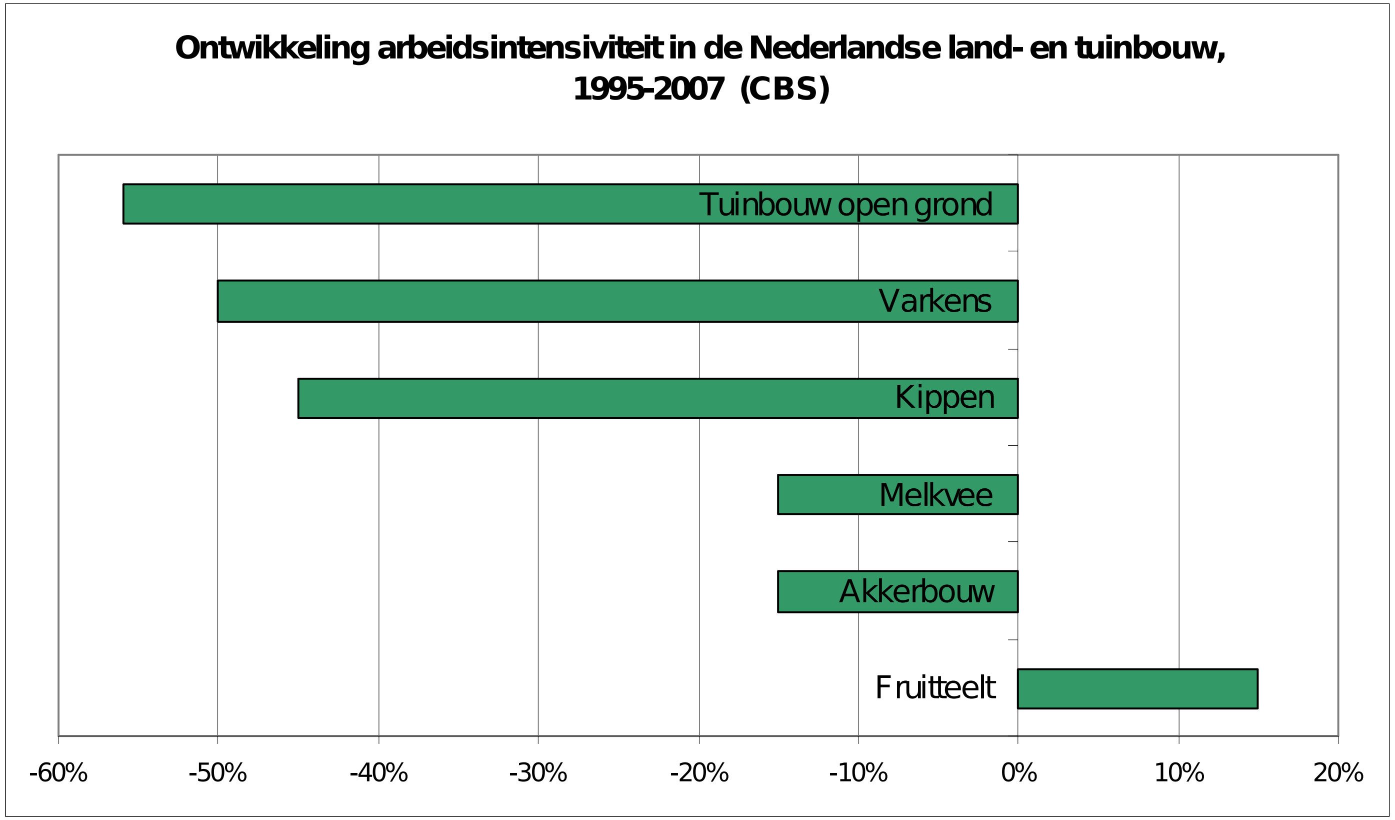

Stikstof problematiek

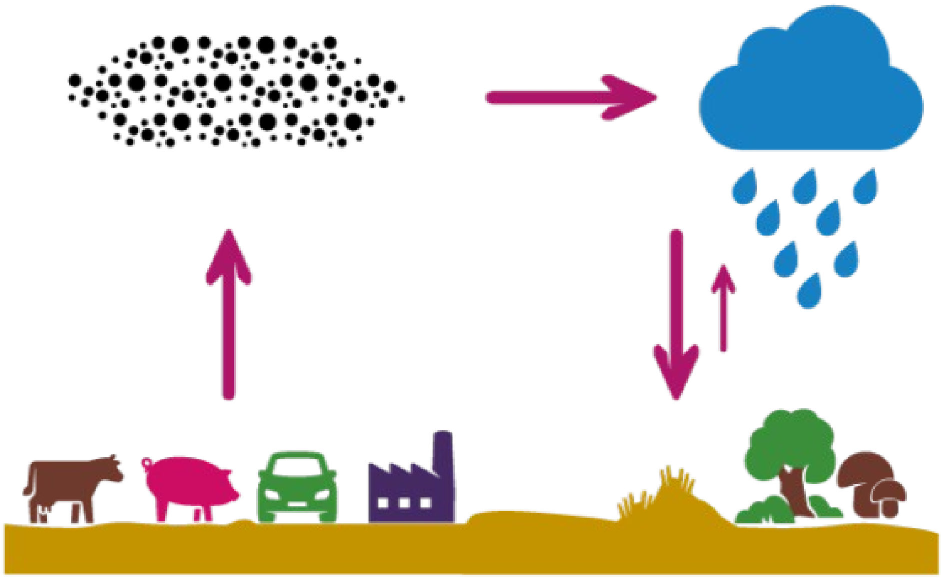

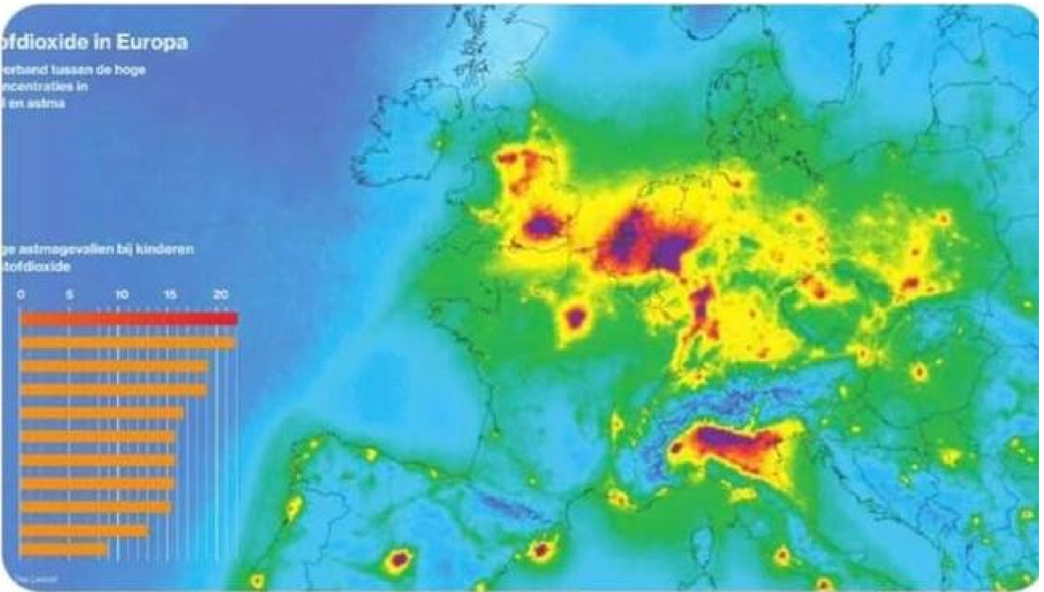

ZONDER JONGE BOER IN DIT LAND GEEN BOODSCHAPPEN IN UW MAND
#NO FARMERS NO FOOD
ONS LAND DRAAIT, DOORDAT DE BOER ZAAIT
ONWETENDHEID VAN DE POLITIEK IS WAT HET LEVEN VAN DE BOEREN VERZIEKT

N-EMISSIE na 1980
VLIEGTUIGEN +384
AUTO'S +200%
MENSEN +123%
KOEIEN -68%

De agrarische handel van Nederland in 2015
Nederland is na de VS de tweede exporteur van agrarische producten
Bron: COMTRADE, bewerking LEI WageningenUR, 2014
€82,4 miljard
Export van agrarische producten
Bron: CBS/COMEXT, bewerking LEI WageningenUR
Top 5 agrarische exportlanden voor Nederland
Duitsland €20,9 miljard
België €8,5 miljard
Verenigd Koninkrijk €8,3 miljard
Frankrijk €6,9 miljard
Italië €3,3 miljard
Bron: CBS/COMEXT, bewerking LEI WageningenUR
Top 5 agrarische exportproducten
Bloemen & Planten €8,3 miljard
Vlees €7,7 miljard
Zuivel & Eieren €7,2 miljard
Groente €6,2 miljard
Fruit €4,9 miljard
Bron: CBS/COMEXT, bewerking LEI WageningenUR
Ministerie van Economische Zaken | Januari 2016

Zoek de verschillen: vroeger (links) en nu (rechts)

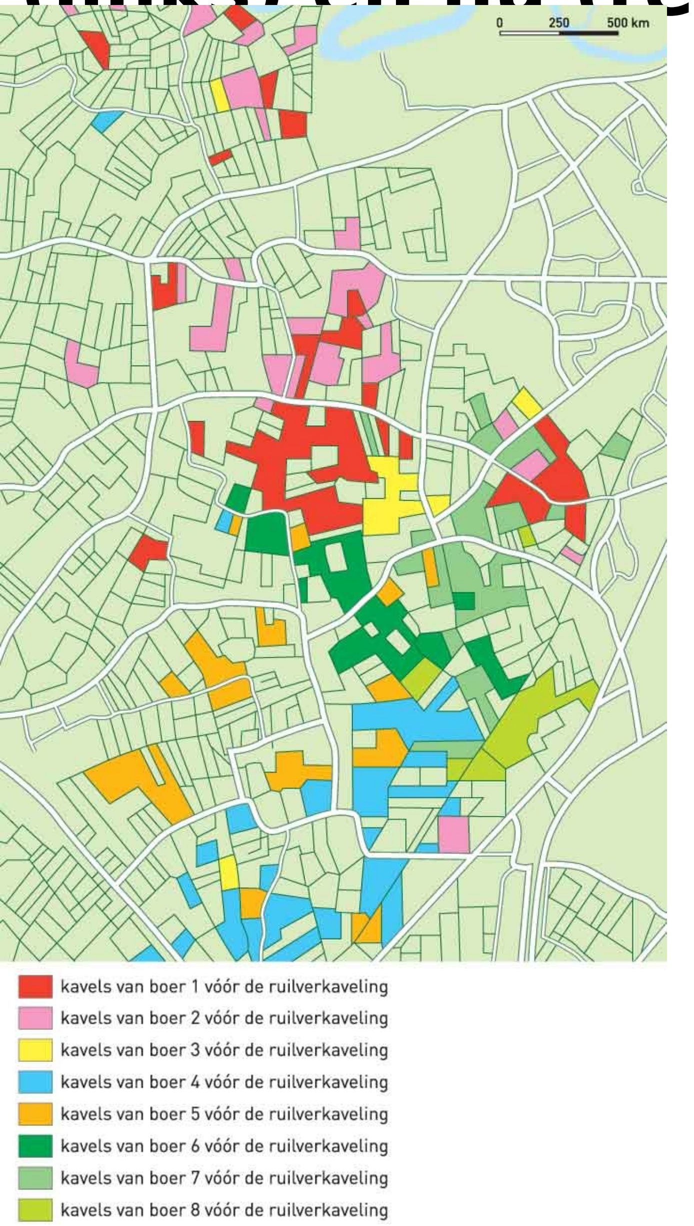

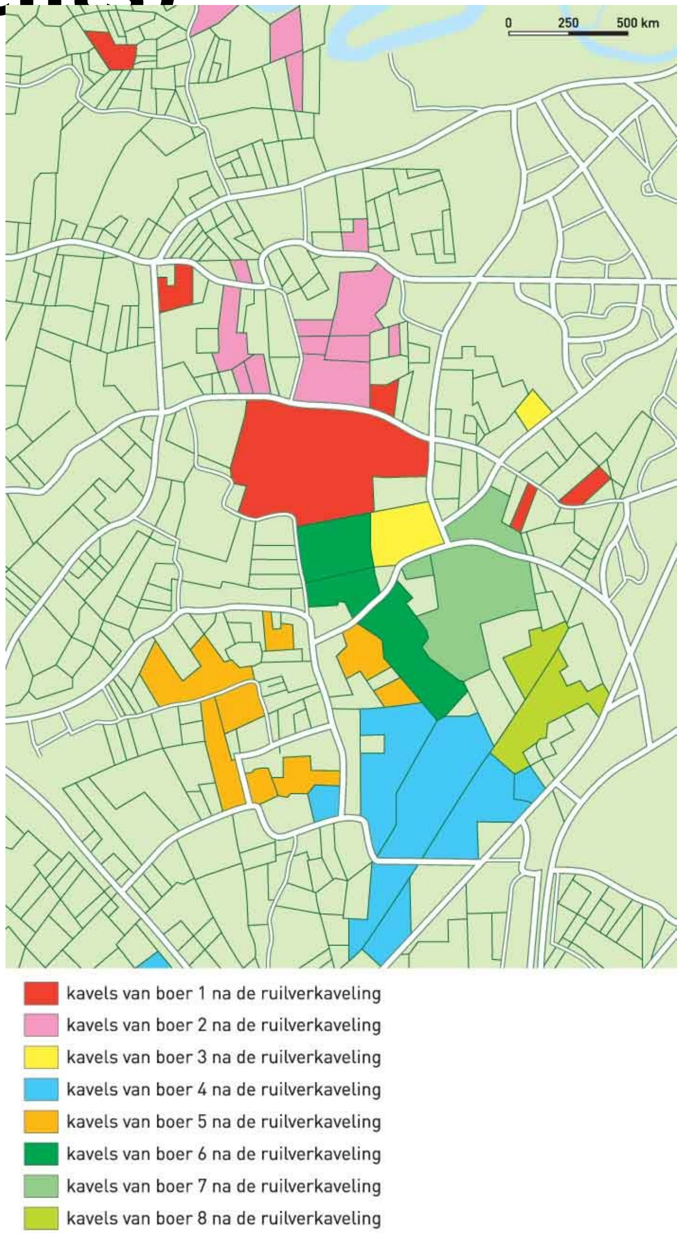

Zoek de verschillen: vroeger (links) en nu (rechts)

Zoek de verschillen: vroeger (links) en nu (rechts)

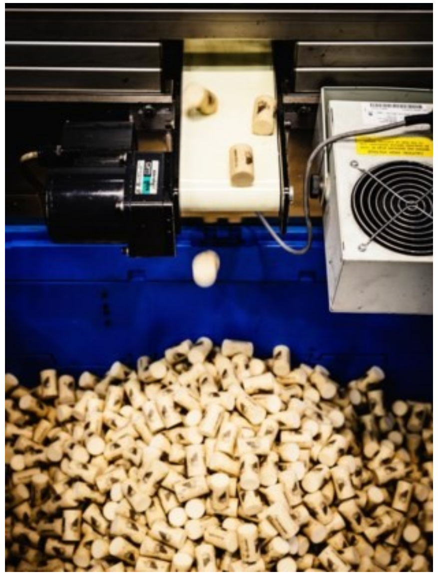

EL COTO DE RIOJA
EL COTO
RIOJA
2007
CRIANZA

lichtzoete
Franse
huiswijn

depositphotos

Branding, reclamemaker spelen in op het gevoel van nostalgie

Kennen & kunnen HFD 2

Kennen:
§1: Hoe verbeter je de inrichting van het stadscentrum?
§2: Hoe kan stedelijke vernieuwing de leefbaarheid van achterstandswijken verbeteren?
§3: Met welke maatregelen is de bereikbaarheid van stedelijke gebieden te verbeteren?
§4: Waardoor verandert het landelijk gebied?
§5: Hoe kun je bij een daling van het aantal inwoners de leefbaarheid verbeteren?
Begrippenlijst hfd 2.
Aantekeningen

Kunnen:
- Kenmerken van gebieden beschrijven en verklaren
- Verschijnselen in gebieden beschrijven
- Gebieden vergelijken
- Verbanden leggen tussen verschijnselen in gebieden
- Werken met verschillende soorten statistieken

Maken §4:
VWO: 1,2,3,7,8,9,11,13